

Strauji augoši uzņēmumi un intelektuālā īpašuma tiesības

Eiropas augsta potenciāla MVU IĪT raksturojums

2019. gada maijs

Eiropas Patentu iestādes un Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja kopīgs projekts

PRIEKŠVĀRDS

Šajā ziņojumā, ko kopīgi sagatavojuši EPO un EUIPO ekonomisti, ir izvērtēta saistība starp darbību intelektuālā īpašuma (IĪ) jomā un Eiropas MVU izaugsmes perspektīvām.

Mēdz teikt, ka MVU ir Eiropas ekonomikas “mugurkauls”. Patiesi, kā liecina Eiropas Komisijas dati, 99 % no ES uzņēmumiem ir MVU, kas nodarbina divas trešdaļas visu darba ņēmēju un saražo 57 % no Savienības IKP¹. Tomēr maza daļa minēto uzņēmumu veido nesamērīgu nodarbinātības un apgrozījuma īpatsvaru MVU sektorā. Šie strauji augošie uzņēmumi ir maza daļa no visiem Eiropas MVU, tomēr no tiem ir atkarīga Eiropas ekonomikas nākotne un daži no tiem būs Eiropas rūpniecības nākotnes pionieri.

Tā kā šādi uzņēmumi ir inovatīvi, tajos aktīvi izmanto intelektuālā īpašuma tiesības. Tie aug starptautiskā mērogā — galvenokārt ES vienotajā tirgū, kā arī citos tirgos —, tāpēc tiem ir vajadzīga IĪ aizsardzība gan Eiropā, gan starptautiski.

Kā norādīts pētījumā, šādi augsta potenciāla MVU bieži vēršas EPO un EUIPO, lai nodrošinātu minēto tiesību aizsardzību. MVU un individuāli uzņēmēji iesniedz 20 % no visiem pieteikumiem, ko no Eiropas iesniedz EPO, bet preču zīmju pieteikumu un dizainparaugu reģistrācijas pieteikumu, ko tie iesniedz EUIPO, īpatsvars ir vēl lielāks. Līdzīgi universitātēm (9 %) tie ir būtisks Eiropas inovāciju ekosistēmas elements.

Tāpēc EPO un EUIPO kā Eiropas biroji ir izvirzījuši mērķi atbalstīt Eiropas MVU izaugsmi un attīstību, palīdzot tiem iegūt pienācīgu IĪ aizsardzību un tādējādi sniedzot tiem iespēju komercializēt viņu intelektuālo kapitālu visā Eiropā un arī pasaulē.

Šajā ziņojumā ir skaitliski novērtēti daži no ieguvumiem, ko sniedz šāda rīcība.

Christian Archambeau
EUIPO izpilddirektors

António Campinos
EPO prezidents

¹ COM (2018), Gada ziņojums par Eiropas MVU. Pieejams vietnē https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_en#annual-report.

KOPSAVILKUMS

Mēdz teikt, ka mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) ir Eiropas ekonomikas “mugurkauls”. Tomēr tikai nedaudzi MVU faktiski nodrošina lielu daļu no to ieguldījuma izaugsmē un darbvietu radīšanā. Šie strauji augošie uzņēmumi (SAU)² ir viens no politikas veidotāju prioritārajiem mērķiem. To vidū ir gan jaunuzņēmumi, gan arī tradicionālāki MVU, no kuriem daži var kļūt par Eiropas rūpniecības nākotnes pionieriem. Salīdzinot ar citiem MVU, to panākumus bieži vien nodrošina ieguldījumi inovācijās un intelektuālajā kapitālā, un to izaugsme parasti ietver starptautisku attīstību.

Formālās intelektuālā īpašuma tiesības (IĪT), piemēram, patenti, preču zīmes un dizainparaugi, var būt ļoti svarīgas šiem inovatīvajiem MVU, lai tie varētu savā labā izmantot savu ideju vērtību un nodrošināt atdevi no investīcijām nemateriālajos ieguldījumos. Mazi uzņēmumi var izmantot IĪT, lai nodrošinātu lielāku peļņu, licencētu tehnoloģijas, noslēgtu sadarbības līgumus un piesaistītu investorus. Tie var būt atkarīgi arī no IĪT aizsardzības ārvalstu tirgos, lai intensificētu savu darbību un konkurētu ar lieliem un sen pastāvošiem uzņēmumiem minētajos tirgos.

Šā pētījuma mērķis ir noskaidrot, cik lielā mērā IĪT izmantošana ir svarīga Eiropas SAU. Tālab pētījumā ir novērtēts, vai tiem MVU, kas biežāk izmanto IĪT, ir lielākas izredzes kļūt par SAU. Tajā ir arī aplūkoti konkrēti veidi, kā SAU veido savas IĪT stratēģijas pirms to straujās izaugsmes.

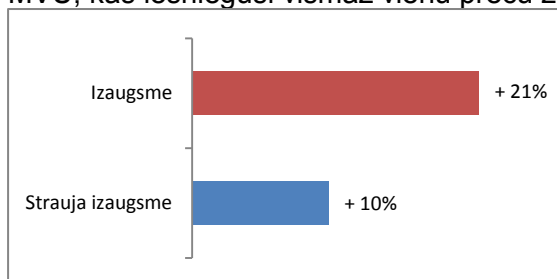
Šie jautājumi īpaši interesē politikas veidotājus, potenciālos investorus un darījumu partnerus, kuri vēlas apzināt topošos SAU to attīstības agrīnajā posmā. Daži IĪT izmantošanas rādītāji var sniegt tiem norādes par MVU spēju radīt un savā labā izmantot intelektuālo kapitālu. Rūpīga MVU IĪT portfeļa analīze var vēl precīzāk atspoguļot MVU spēju efektīvi izmantot šo kapitālu, lai pastāvīgi nodrošinātu strauju izaugsmi jaunos tirgos.

Šā pētījuma pamatā ir apjomīga datu kopa, kurā demogrāfiskā informācija par Eiropas MVU, kas darbojušies ražošanas nozarēs laikposmā no 2005. gada līdz 2010. gadam, ir sasaistīta ar valstu un Eiropas reģistros pieejamiem datiem par patentiem, preču zīmēm un dizainparaugu tiesībām. SAU veido tikai 6 % no pētījumam atlasītajiem un analizētajiem Eiropas MVU, bet to ieguldījums, izteikts radīto darbvietu neto skaita ziņā, ir 28 %. Saistība starp IĪT izmantošanu un strauju apgrozījuma pieaugumu ir pētīta, izmantojot aprakstošu statistiku un datu ekonometrisku analīzi.

² Šajā pētījumā “SAU” ir definēti kā uzņēmumi, kuru apgrozījuma pieauguma temps trīs gadu periodā sasniedz vai pārsniedz 20 %.

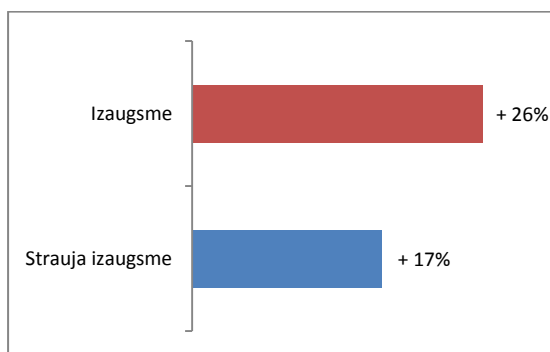
Analīzes galvenie secinājumi ir šādi.

1. **Tiem MVU, kas iepriekš ir izmantojuši IĪT, ir lielākas izaugsmes izredzes nekā citiem MVU.** Tiem MVU, kas ir iesnieguši vismaz vienu IĪT pieteikumu, ir par 21 % lielākas izredzes nākotnē piedzīvot izaugsmes periodu un par 10 % lielākas izredzes kļūt par SAU. Iespēja piedzīvot straujas izaugsmes periodu ir par 9 % lielāka tiem MVU, kas iesnieguši vismaz vienu patenta pieteikumu, un par 13 % lielāka tiem MVU, kas iesnieguši vismaz vienu preču zīmes pieteikumu.

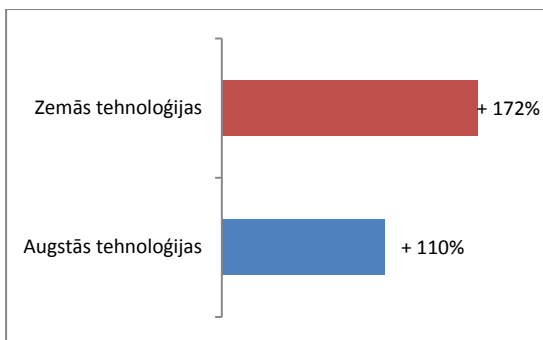
1. attēls. Izaugsmes izredžu palielinājums, ja iepriekš ir izmantotas IĪT

2. **Varbūtība kļūt par SAU ir vēl lielāka tiem MVU, kas ir iesnieguši Eiropas IĪT pieteikumu.** Varbūtība piedzīvot straujas izaugsmes periodu ir par 17 % lielāka tiem MVU, kas ir iesnieguši vismaz vienu Eiropas IĪT pieteikumu. Tātad Eiropas IĪT pieteikuma iesniegšana ir pozitīvs rādītājs, kas liecina par MVU gatavību izvērst darbību Eiropas līmenī.

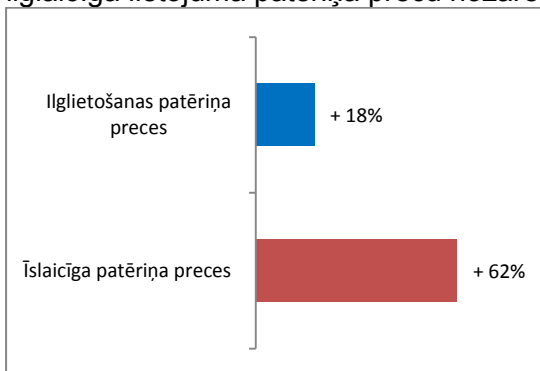
2. attēls. Izaugsmes izredžu palielinājums, ja iepriekš ir izmantotas Eiropas IĪT

3. **Iepriekš iesniegtie patenta pieteikumi ir rādītājs, kas visprecīzāk prognozē izredzes kļūt par SAU gan augsto tehnoloģiju, gan zemo tehnoloģiju nozarēs.** Augsto tehnoloģiju nozarēs straujas izaugsmes varbūtība ir par 110 % lielāka tiem MVU, kas iesnieguši vienu vai vairākus Eiropas patenta pieteikumus. Interesants ir fakts, ka Eiropas patenta prognostiskā spēja ir īpaši augsta attiecībā uz zemo tehnoloģiju nozarēm (+ 172 %), kurās patenta pieteikumus iesniedz samērā reti.

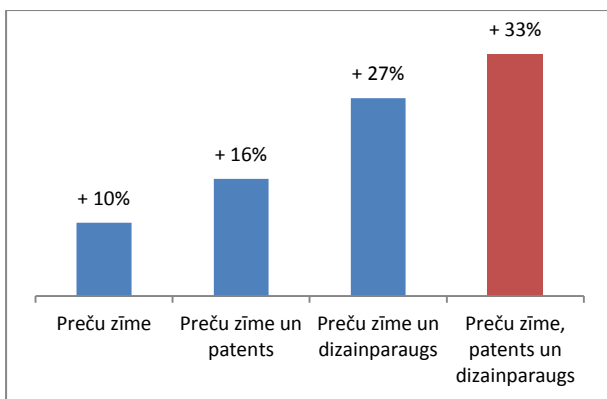
3. attēls. Straujas izaugsmes izredžu palielinājums, ja iepriekš ir izmantots Eiropas patents

4. Iepriekš iesniegtie preču zīmju pieteikumi ir rādītājs, kas visprecīzāk prognozē izredzes kļūt par SAU uz patērētājiem orientētās nozarēs. Īslaicīga lietojuma patēriņa preču nozarēs MVU ir par 62 % lielāka iespēja piedzīvot strauju izaugsmi, ja tie ir iesnieguši Eiropas preču zīmes pieteikumu. Turpretī valsts preču zīmes pieteikuma iesniegšana precīzāk prognozē straujas izaugsmes varbūtību (+ 49 %) ilglaicīga lietojuma patēriņa preču nozarēs.

4. attēls. Straujas izaugsmes izredžu palielinājums, ja iepriekš ir izmantota ES preču zīme

5. Tiem MVU, kas kombinē preču zīmes, patentus un dizainparaugus, nevis izmanto vienas atsevišķas kategorijas IĪT, ir vēl lielākas izredzes uz strauju izaugsmi. IĪ kombinācijas, kas ietver preču zīmes, sistemātiski "izkonkurē" citas kombinācijas un atsevišķas IĪT kategorijas, liekot secināt, ka preču zīmes ir efektīvu IĪ kombināciju galvenais elements. Iemesls tam, visticamāk, ir fakts, ka preču zīmju reģistrācija ir saistīta ar ienākšanu tirgū un tādējādi arī ar apgrozījuma pieaugumu.

5. attēls. Straujas izaugsmes izredžu palielinājums, ja iepriekš ir izmantota IĪT kombinācija

Ekonometriskā analīze, no kuras iegūti galvenie rezultāti, ir paredzēta, lai novērtētu IĪT rādītāju prognostisko spēju, nosakot savstarpējo saistību starp MVU darbībām IĪ izmantošanā un varbūtību, ka MVU piedzīvos straujas izaugsmes periodu. Svarīgi ir ņemt vērā, ka šī savstarpējā saistība nav jāinterpretē kā tieša cēloņsakarība. Tikai ar IĪ tiesību pieteikumu nepietiek, lai aktivizētu izaugsmi, tomēr šāda pieteikuma iesniegšana var liecināt, ka uzņēmumam ir lielāka spēja uzturēt izaugsmi, radot, aizsargājot un izmantojot intelektuālo kapitālu.

Publicēja un rediģēja EPO un EUIPO
Minhenē (Vācijā) un Alikantē (Spānijā)
www.epo.org
www.euipo.europa.eu

Autori

Yann Ménière, Ilja Rudyk (EPO)
Nathan Wajzman, Michał Kazimierczak (EUIPO)

Makets un noformējums

Graphic Design Munich (EPO)

Ziņojumu var lejupielādēt no šādām vietnēm:

epo.org/high-growth un

euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/observatory-publications

ISBN 978-3-89605-228-5